

JAAARVERSLAG
2025

GROTE
KERK
BREDA

Voorwoord	3
1. Bestuursverslag 2025	6
2. Bestuur en organisatie 2025	10
3. Beknopt verslag over het jaar 2025	12
4. Culturele en sociaal-maatschappelijke activiteiten 2025	13
5. Instandhouding	23
6. Terug- en vooruitblik 2026	27
7. Financiën	30

VOORWOORD

BESTENDIGEN EN DOORONTWIKKELEN

Grote Kerk Breda 2020 – 2030 - Dynamisch podium voor cultuur, kunst & kennisoverdracht. Het is de naam van het visiestuk dat we zes jaar geleden opstelden. Precies dit visiestuk vormt de rode draad voor de koers die we sinds 2020 varen. Hiermee ontwikkelen we de organisatie verder, zorgen we voor een duidelijke, inhoudelijke profilering en geven we het rijksmonument een actieve rol in de maatschappij. Uitgangspunt van de koers is dat de Grote Kerk Breda zich altijd aan de huidige tijd aanpast en meebeweegt met ontwikkelingen in de steeds veranderende samenleving.

Maar hoe breng je dat in de praktijk? Bijvoorbeeld met programma's die altijd ontstaan vanuit een dialoog met het erfgoed en die een breed en divers publiek nieuwe perspectieven bieden. Ook in 2025 onderscheiden we ons op dit vlak. Op deze manier droegen we bij aan een beter begrip van het verleden, het heden, de ander en onszelf. Ook wilden we met deze aanpak een plek zijn waar iedereen zich welkom voelt, ongeacht leeftijd, gender, geloof of cultuur.

Met onze programma's zetten we ons in voor talentontwikkeling, innovatie en een gevarieerd en toegankelijk aanbod. Zoals met de speciale multi-zintuiglijke rondleiding, die onze coördinator educatie en toegankelijkheid in 2025 ontwikkelde voor slechtziende of blinde bezoekers.

STRUCTURELE ADEM- EN ONTWIKKELRUIMTE

Onze sinds 2020 ingezette koers kunnen we verder ontwikkelen en uitvoeren dankzij een structurele subsidie van de gemeente Breda. In 2025 kregen we bovendien het goede nieuws dat de provincie Noord-Brabant het eigentijdse activiteitenprogramma steunt vanuit de 'regeling hedendaagse cultureel Professionele Kunsten 2025-2028'. Ook andere overheids- en private fondsen ondersteunen de programma's die de

Grote Kerk Breda samen met partners ontwikkelt. Zo deed de VriendenLoterij in 2025 een genereuze donatie voor het Masterplan *Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen Digitale en ruimtelijke storytelling*. Dit masterplan, dat het rijksmonument en haar verhalen op een eigentijdse wijze voor een breed publiek ontsluit, is van grote meerwaarde voor de eigentijdse positionering en de naamsbekendheid van de Grote Kerk Breda.

Vanzelfsprekend is het instandhouden van het rijksmonument – met in het bijzonder restauratie en onderhoud – continu een punt van aandacht. Mede dankzij de steun van de rijksoverheid, de provincie Noord-Brabant, de gemeente Breda en particuliere donaties zetten we in 2025 de restauratie van de kooromgang voort en verwachten we deze omvangrijke tienjarige restauratie binnen de gestelde planning in 2027 af te ronden. In 2025 startte daarnaast de omvangrijke restauratie van het Hillenorgel. Deze restauratie duurt zo'n twee jaar.

Ook op het vlak van duurzaam onderhoud was er in 2025 goed nieuws. Na een lang lobbytraject kende de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de Subsidie Instandhouding Monumenten (SIM) voor de periode 2026-2031 toe. Hiermee is na de restauratie ook het onderhoud van het monument voor de komende zes jaar gegarandeerd.

OP KOERS VOOR DE TOEKOMST

Een koers inzetten is één. Maar hoe zorg je ervoor dat die koers ook een vaste plek krijgt in de organisatie? De afgelopen jaren professionaliseerden we onze organisatie-structuur steeds verder; een traject dat we in 2025 bestendigen. Mede door de groei en ontwikkeling van de organisatie zetten we het afgelopen jaar de transitie van bestuursmodel naar raad-van-toezichtmodel in gang. Begin 2026 is dit governance-model, dat goed aansluit bij de nieuwe ontwikkelingen van de stichting, ingevoerd.

De ingezette koers werpt zijn vruchten af. Dat zagen en merkten we ook in 2025. Met trots verwelkomden we ruim 163.000 bezoekers. We durven te stellen dat de Grote Kerk Breda substantieel bijdroeg aan de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van het erfgoed- en culturaanbod in deze stad. Wij verrijkten ons aanbod in samenwerking met veel verschillende partners en zorgden zo voor een aantrekkelijke (binnen)stad, waarbij een bezoek aan de Grote Kerk Breda voor lokaal, regionaal en (inter)nationaal publiek altijd een bijzondere ervaring is.

Mede namens de leden van de raad van toezicht van Stichting Grote of Onze Lieve Vrouwekerk Breda dank ik de gemeente Breda, de provincie Noord-Brabant, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en alle fondsen en particulieren voor hun financiële steun in 2025. Ook dank ik alle medewerkers en vrijwilligers voor hun inzet bij de exploitatie en het beheer van de Grote Kerk Breda en al onze samenwerkingspartners. Zonder hun inzet hadden we deze prachtige resultaten niet kunnen bereiken. In 2026 zetten we de ingezette lijn stevig door.

Marieke Wiegel, directeur-bestuurder
Stichting Grote Kerk Breda

De Stichting Grote of Onze Lieve Vrouwekerk Breda (hierna Stichting GKB) is in 1978 ontstaan uit de Vereniging Concordia, de (toenmalige) Hervormde Gemeente Breda en de gemeente Breda. Vereniging Concordia en de gemeente Breda zijn tegenwoordig geen onderdeel meer van de stichting.

Het kerkgebouw is juridisch eigendom van de Protestantse Gemeente Breda. Zoals contractueel vastgelegd, beheert de Stichting GKB het monument en is daarmee verantwoordelijk voor de instandhouding – onderhoud en restauratie – en exploitatie. De Stichting GKB stelt in navolging van de contractuele afspraken met de Protestantse Gemeente Breda de kerk 10 keer per jaar beschikbaar voor het houden van openbare erediensten.

In haar statuten omschrijft de Stichting GKB haar missie als volgt: *‘Het doel van de stichting is de instandhouding van de ‘Grote of Onze Lieve Vrouwekerk te Breda’ en de zich daarin bevindende roerende en onroerende inventaris. De stichting heeft verder als doel te bevorderen dat de Grote Kerk een sociaal-maatschappelijke en culturele functie heeft en houdt ten behoeve van de Bredase gemeenschap.’*

BELEID

In 2020 stelden het bestuur en de directie het visiestuk *Grote Kerk Breda 2020 – 2030 - Dynamisch podium voor cultuur, kunst & kennisoverdracht op*. In 2025 volgde uit deze langetermijnbeleidsvisie het vierjarenbeleidsplan voor 2025-2028. Dit plan dienden we in bij de gemeente Breda en vormt het uitgangspunt voor de jaarrekening van 2025.

In dit visiestuk beschrijven we de missie als volgt: *De Grote Kerk Breda is hét icoon van Breda. Met duurzaam behoud en activering van dit cultureel-religieus erfgoed stelt de Grote Kerk Breda huidige en volgende generaties in staat dit monument op een eigentijdse manier te beleven. Wij dragen zo bij aan een sociale, inclusieve en duurzame samenleving.*

Uitgangspunten zijn: onderhouden, zorgvuldig beheren en creatief gebruiken door verbinding te zoeken, meerstemmigheid en bezinning een plek te geven en innovatie te stimuleren.

De Grote Kerk Breda is een plek van verbinding, verbeelding en vernieuwing.

In het visiestuk 2020-2030 en het meerjarenbeleidsplan 2025-2028 formuleerden bestuur en directie een aantal ambities. Deze ambities vormen de basis voor verder beleid. Concreet betekent dit dat we ons ook in 2025 – in lijn met de beschreven ambities – richten op drie belangrijke speerpunten:

1. zorgen voor de restauratie en het onderhoud van dit belangrijke rijksmonument;
2. de ontwikkeling en professionalisering van de organisatie;
3. de realisatie van een hoogwaardig culturele en sociaal-maatschappelijke programmering die lokaal verankerd is en nationale en internationale uitstraling heeft.

Vanaf 2020 zette Stichting GKB een nieuwe koers in: de organisatie werd professioneler en inhoudelijk kreeg het rijksmonument een duidelijker profiel. Deze nieuwe koers is inmiddels goed ingebed. Uitgangspunt is dat de Grote Kerk Breda zich continu aanpast aan de huidige tijd en meebeweegt met de ontwikkelingen in de veranderende en steeds inclusievere samenleving. Wij zien het als taak om van de Grote Kerk Breda een plek te maken waar iedereen welkom is, ongeacht leeftijd, gender, geloof of cultuur. Wij vinden het belangrijk het monument goed te behouden voor de toekomstige generaties. Met onze programma's dragen we graag bij aan sociale betrokkenheid en verbinding. En met ons aanbod verrijken we het aanbod in de stad en in de provincie. Wij zijn daarmee een belangrijke en centrale partner in Breda en in de regio op het sociaal-maatschappelijke, economische en culturele speelveld. Daarnaast heeft de Stichting GKB nationaal en internationaal een groeiend en belangrijk netwerk, dat aansluit op de nieuwe beleidsvisie.

De Grote Kerk Breda is het belangrijkste rijksmonument van Breda en ook een van de vier Topmonumenten in Brabant, samen met de Sint Jan in 's-Hertogenbosch, het Markiezenhof in Bergen op Zoom en Kasteel Heeswijk in Heeswijk. Het beleid van de Stichting GKB sluit aan bij het actuele beleid van de stad Breda, de provincie Noord-Brabant en het ministerie van OCW. Zij willen allen erfgoed een eigentijdse kwaliteitsimpuls geven en herkennen zich in het nieuwe beleid van de Stichting GKB.

BEREIK

In 2025 presenteerden we een diverse programmering van tentoonstellingen, lezingen, concerten en andere activiteiten en zijn we het hele jaar voor publiek open geweest. Het online publieksbereik is in 2025 gegroeid. In de kerk bleef het aantal bezoekers stabiel hoog. De Grote Kerk Breda ontving in 2025 ruim 163.000 bezoekers. We verwelkomden lokale, nationale en

internationale bezoekers. Via onze online socialcampagne bereiken we nieuwe en jongere doelgroepen steeds beter. In 2025 gaven we op consistente wijze invulling aan het nieuwe beleid en ronden we ons *Masterplan Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen* af.

Bij een nieuwe, eigentijdse culturele en maatschappelijke activering van de Grote Kerk Breda hoort een eigentijdse bezoekersbeleving. Die bezoekersbeleving moet aansluiten bij de kwaliteit van het rijksmonument en bij de programmering. Een bezoek begint tegenwoordig vaak online, bij de website of via social media. In het kader van ons *Masterplan Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen* gaf de bekende Nederlandse ontwerper Irma Boom de grafische identiteit van de Grote Kerk Breda een kwaliteitsimpuls en vernieuwden we mede dankzij een bijdrage van de VriendenLoterij en verschillende nationale fondsen het entreegebied.

De entree sluit nu aan bij een eigentijdse, kwalitatief hoogstaande bezoekersbeleving.

Een belangrijk element voor het bereik is dat bezoekers de Grote Kerk Breda dankzij de structurele subsidie van de gemeente Breda minimaal 8 maanden per jaar kosteloos kunnen bezoeken. De Grote Kerk Breda is hierdoor laagdrempelig, zeer toegankelijk en inclusief en garandeert een breed en groot publieksbereik.

RISICOBEBEERSING

De Stichting GKB waarborgt risicobeheer op de twee pijlers: restauratie/instandhouding met een aparte commissie met externe experts. Deze commissie ziet toe op het volledige proces, van planvorming tot en met geldwerving, aanbesteding en uitvoering. Belangrijk, want hier gelden stringente regels voor.

Voor de reguliere exploitatie geldt dat de directeur en het bestuur navigeren en sturen op basis van het jaarplan en de begroting. De organisatie werkt *lean & mean* en houdt vaste lasten laag. Voor het programma gaan we pas verplichtingen aan als we zeker weten dat er voldoende middelen beschikbaar zijn. Dankzij deze aanpak van slim organiseren is de wendbaarheid relatief groot en kunnen we tussentijds bijsturen. Jaarlijks voert het bestuur een gedetailleerde risicoanalyse uit en monitort deze nauwgezet.

Als belangrijke risico's worden onderkend:

- Tegenvallende verhuuropbrengsten, overschrijding van de exploitatiekosten en mogelijk ziekteverzuim van vast personeel.
- Discontinuïteit in het beschikbaar komen van financiële middelen voor groot onderhoud en restauratie.
- Schade aan het gebouw (intern of extern) door bijvoorbeeld brand, vandalisme of inbraak.

BELEGGINGSBELEID

Er wordt niet in risicodragende activa belegd.

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Gedurende het verslagjaar zijn de uitgangspunten van de Governance Code Cultuur leidend in ons beleid. Bestuur en directie letten nauwgezet op de naleving en toepassing van deze door de overheid vastgestelde code en onderschrijven daarmee in beleid en praktijk de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie. Ieder jaar evalueren directeur en bestuur de inbedding in de organisatie.

FAIR PRACTICE CODE

De Stichting GKB is een organisatie in ontwikkeling. Tot 2020 was de organisatie klein en vooral gericht op instandhouding en basisexploitatie van het monument. De stichting leunde toen sterk op haar vrijwilligers. In lijn met het nieuwe beleid is de organisatie inmiddels gegroeid en geprofessionaliseerd.

Een eerlijke beloning voor ons personeel (vast, tijdelijk, freelancers en vrijwilligers) is voor ons een uitgangspunt. De laatste jaren is de formatie uitgebreid met vast en tijdelijk personeel en freelancers. De organisatie heeft nu een zodanige omvang dat we een bestaande collectieve arbeidsovereenkomst volgen. Dit past bij het transparante en op eerlijke beloning (fair pay) gebaseerde functiegebouw van de organisatie. In de nieuwe beleidsperiode wordt dat, als gelieerde kennispartner van de Museumvereniging, de Museum-CAO.

Het professionaliseren van de organisatie betekent ook dat we onze vrijwilligers opleiden en begeleiden op een manier die bij een eigentijdse professionele presentatie-instelling past. Net als aan de vaste stafleden bieden we de vrijwilligers een veilige werkomgeving en maken we goede afspraken over hun taken en verantwoordelijkheden (fair chain). Ze worden goed begeleid en we bieden ze de mogelijkheid om zichzelf te ontplooiën. Alle vrijwilligers zijn verzekerd en ontvangen de vrijwilligersvergoeding.

Ook als opdrachtgever volgen wij de Fair Practice Code. Dat betekent dat kunstenaars en freelancers een eerlijke vergoeding voor hun werkzaamheden krijgen. Voor kunstenaars hanteren wij de richtlijn kunstenaarshonoraria.

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Iedereen is welkom. De Grote Kerk Breda doet er alles aan om voor iedereen toegankelijk te zijn. Dat strekt zich uit van het fysiek toegankelijk maken van het gebouw voor mensen die niet goed ter been zijn of mensen met een handicap, het taalgebruik in de zaalteksten en de manier waarop de bezoeker door publieksmedewerkers wordt ontvangen, tot een gebruiksvriendelijke en meertalige website en webapps. Om dit te bereiken zijn in 2025 stappen gezet en monitoren we continu de fysieke en digitale toegankelijkheid. We zijn lid geworden van Stichting Toegankelijk Museum, die ons begeleidt in de monitoring van de toegankelijkheidsvraagstukken.

Ook zetten we in de organisatie stappen naar een grotere diversiteit. In 2025 hebben we de verjongingsslag verder geconsolideerd, de verhouding vrouw-man van personeel en bestuur is meer in evenwicht en in ons vrijwilligersteam hebben we plek voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Ook in afkomst streven we naar meer diversiteit in het bestuur en in het personeelsbestand.

BESTUUR EN TRANSITIE NAAR RAAD-VAN-TOEZICHTMODEL

De Stichting GKB is in 1978 statutair opgericht en bestaat uit een bestuur en twee commissies. Het bestuur bestaat uit 7 leden. In 2025 is het bestuur 5 keer bij elkaar gekomen voor bestuursvergaderingen. Naast de rol van voorzitter, secretaris en penningmeester zijn de bestuurstaken verdeeld over de volgende portefeuilles: restauratie en onderhoud, cultuur, fondsen- en vriendenwerving en communicatie. De bestuurstaken zijn onbezoldigd. In 2025 namen twee leden van het bestuur afscheid: Pieter Verhulst, portefeuille communicatie, en bestuursvoorzitter Kees Sol. Zij volbrachten beiden hun volledige bestuurstermijn.

Vanwege de nieuwe profilering, de ambities en de groei van de organisatie is ook de (artistieke, politieke, financiële en bestuurlijke) omgeving waarin de directeur opereert veranderd en complexer geworden. Daarom besloten bestuur en directie over te gaan van het bestuursmodel naar een raad-van-toezichtmodel. De rol van directeur verandert in dit nieuwe model: zij wordt eindverantwoordelijk bestuurder. De leden van de raad van toezicht hebben een betrokken toezichthoudende en controlerende rol.

In 2025 is deze transitie voorbereid en uitgevoerd door het bestuur en de directie onder begeleiding van Marilyn Jongenelen van Solon-Management. In het najaar van 2025 is een nieuwe voorzitter van de raad van toezicht geworven die voorzitter Kees Sol opvolgt. Na een zorgvuldige sollicitatieprocedure – in lijn met de Governance Code Cultuur – is Daan Quaars, directeur-bestuurder van Logistics Community Brabant en voormalig wethouder van Breda, benoemd tot voorzitter van de raad van toezicht.

Het nieuwe governance-model treedt op 1 januari 2026 in werking. In 2026 werven we een nieuw lid voor de raad van toezicht op de portefeuille communicatie.

Voor de samenstelling van de raad van toezicht is inclusie en diversiteit een uitgangspunt. Daarmee sluit de raad aan bij het nieuwe inclusieve profiel van de organisatie, met een accent op jongere leden en leden met verschillende (culturele) achtergronden.

ADVIESRAAD

Directie en bestuur krijgen advies van het College van de Kapittelzaal, een *advisory board* met een breed netwerk. De leden van het College van de Kapittelzaal zien de potentie van de Grote Kerk Breda en haar hoogwaardige religieus-culturele erfgoed. Ze zijn maatschappelijk betrokken en zien kansen om de beleidsgedachten van directie en bestuur te koppelen aan kennis en ideeën uit hun netwerk. Doel is om samen met het College van de Kapittelzaal de beleidsvisie van de Stichting GKB te verbinden aan de versterking van de sociaal-maatschappelijke, economische en culturele ontwikkelingen in de samenleving en daarmee de zichtbaarheid van de Grote Kerk Breda verder te vergroten. In 2025 is er één bijeenkomst geweest voor de leden van het College van de Kapittelzaal.

MEDEWERKERS

In het directiestatuut zijn de uitvoerende taken van het bestuur gedelegeerd aan de directeur. De directeur wordt in haar taken ondersteund door stafmedewerkers die in loondienst zijn en een team freelancers.

In 2025 werkten bij de Stichting GKB 7 medewerkers in loondienst (6,2 fte): een directeur (1 fte), een hoofd bedrijfsvoering (0,6 fte), een officemanager (0,7 fte), een coördinator verhuur en events (0,7 fte), een junior curator (0,7 fte), een coördinator educatie en toegankelijkheid (0,6 fte) en 2 beheerders (1,9 fte). Verder werden er 5 freelancers ingehuurd in 2025: een freelance coördinator communicatie en marketing, een freelancemedewerker financiële administratie, een freelance coördinator administratie Vrienden- Gilde-Genootschap, een freelance coördinator fondsenwerving en een freelance coördinator restauratie en onderhoud.

Zo'n dertig vrijwilligers zetten zich actief in voor beheer, publieksonvangst en vriendenwerving. Vrijwilligers zijn cruciaal voor onze organisatie. In 2025 bestendigden we de investeringen die we eerder deden in verschillende cursussen (deskundigheid, vaardigheden van de vrijwilligers op het gebied van publieksonvangst, art handling en digitale geletterdheid) verder en gaven we kennisoverdracht structureel een plek.

Jaarlijks investeren wij in het kader van ' een leven lang leren' in het vergroten van de kennis van onze medewerkers.

De veranderende positie van de Grote Kerk Breda vereist dat de hele organisatie, inclusief de vrijwilligers, een professionaliseringslag maakt. Het aantal bezoekers neemt structureel toe. Er komen nieuwe doelgroepen in de kerk en de informatie-overdracht wordt anders georganiseerd. De erfgoedcollectie, de tentoonstellingen en programma's van de Grote Kerk Breda zijn van hoge kwaliteit en de publieksonvangst en het toezicht moeten hierop aansluiten. Het zijn veranderingen die van de medewerkers en de vrijwilligers een actieve rol vragen. De personeelsbezetting steeg iets en bestaat uit 6,2 fte (2024: 5,5 fte).

ANBI

De Stichting GKB heeft de culturele ANBI-status. Zij publiceert haar financiële gegevens en verzorgt jaarlijks een jaarverslag via de website www.grotekerkbreda.nl.

FINANCIËN

De Stichting GKB hanteert een meerjarenbegroting en jaarbegrotingen. Deze jaarbegroting wordt telkens voor aanvang van het begrotingsjaar vastgesteld in de bestuursvergadering. Er zijn 4 (vier) gescheiden geldstromen: restauratie, onderhoud, vervangingsinvesteringen en exploitatie

Elke geldstroom moet zoveel mogelijk kostendekkend zijn. Jaarlijks controleert de accountant de jaarrekening. Voor de meerjarenraming is een cashflow- en balansprognose voor 5 jaar beschikbaar, die regelmatig wordt bijgesteld afhankelijk van de ontwikkelingen en beleidsvoornemens.

ORGANISATIE STICHTING GKB

- Drs. E.M. Wiegel, directeur-bestuurder
- D.J. Quaars, voorzitter van de raad van toezicht
- P.M. van der Schans, lid raad van toezicht
- E.G. van Hooijdonk - van der Stelt, lid raad van toezicht
- Drs. D.J.A. Kruijck, lid raad van toezicht
- Dr. ir. W.V.J. Freling, lid raad van toezicht
- Drs. V. Klaassen, lid raad van toezicht

ALGEMEEN

In 2025 presenteerden we een programmering die aansluit bij de nieuwe beleidskoers. Met onze programmering gaan we eigentijdse verbindingen aan met het eeuwenoude erfgoed en bereiken we uiteenlopende doelgroepen. De Stichting GKB kiest voor een herkenbaar, kwalitatief cultureel en maatschappelijk programma dat het gelaagde verhaal van de Grote Kerk Breda inkleurt en verrijkt.

De Grote Kerk Breda onderscheidt zich van andere eigentijdse kunstinstellingen. De monumentale ruimte van de kerk en het gebruik ervan worden al eeuwenlang bepaald door het verloop van de geschiedenis. Bij de bouw van het monument door de eeuwen heen zijn er altijd veel vakmensen, bouwmeesters, steenhouwers en kunstenaars betrokken geweest. Het is daarom niet meer dan logisch dat eigentijdse makers en kunstenaars ook een bijdrage leveren aan de nieuwe, eigentijdse invulling van dit erfgoed.

Wij activeren de Grote Kerk Breda met programma's waarin we de rijke en gelaagde geschiedenis van de kerk benaderen vanuit het hier-en-nu, vanuit vergelijkbare vraagstukken die op dit moment in de

samenleving spelen. Onze programma's onderscheiden zich omdat ze altijd vanuit een dialoog met het erfgoed ontstaan en een breed en divers publiek nieuwe perspectieven bieden. Ze dragen zo bij aan een beter begrip van het verleden, het heden, de ander en onszelf.

Wij hebben ons tot doel gesteld om bruggen te slaan en een plek te zijn waar verschillende generaties en culturen elkaar ontmoeten en geïnspireerd worden.

In 2025 werkten we verder aan de ontwikkeling van de organisatie. Op het gebied van marketing en communicatie, fondsenwerving, educatie en inhoudelijke programmering en ook op het gebied van de governance hebben we belangrijke stappen gezet.

Nadat de gemeente Breda het belang van de nieuwe positie van de Grote Kerk Breda in 2023 onderschreef en de subsidie structureel verhoogde voor de periode 2025-2028, erkent ook de provincie Noord-Brabant het belang van onze eigentijdse activering en programmering. In 2025 kende de provincie Noord-Brabant de vierjarige subsidie vanuit de structurele subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant, Professionele Kunsten 2025-2028 na een bezwaarprocedure alsnog toe.

Deze erkenning van de Grote Kerk Breda als belangrijke sociaal-maatschappelijke en culturele speler in en voor de stad en in en voor de regio is van grote waarde. De Stichting GKB richt zich daarmee niet alleen op de instandhouding van het monument, maar zet zich ook actief in voor de eigentijdse en kwalitatieve activering voor verschillende en juist ook nieuwe doelgroepen.

De Grote Kerk Breda staat dankzij bovengenoemd beleid midden in de samenleving en is een belangrijke ondernemende plek van verbinding, verbeelding en vernieuwing in het hart van de stad.

ARTISTIEK-INHOUDELIJKE VISIE

Wij positioneren de Grote Kerk Breda als een Huis van Verhalen, waarin we heden en verleden verbinden en waarin we ruimte scheppen voor meerstemmigheid. In onze programma's en onze artistieke visie is de gelaagde en diverse geschiedenis van de kerk altijd het startpunt. Basis van die koers is dat de Grote Kerk Breda zich aan de huidige tijd aanpast en meebeweegt met de ontwikkelingen in de samenleving. Het is voor ons dan ook belangrijk dat de Grote Kerk Breda een plek is waar iedereen zich thuis voelt, ongeacht leeftijd, gender, geloof of cultuur. De Stichting GKB draagt daarmee bij aan sociale cohesie in de samenleving, aan de verrijking van het aanbod in de stad en de regio en aan een levendig stadscentrum.

In het nieuwe profiel van de Grote Kerk Breda refereren we aan het begrip 'Third Place'. Dit zijn een soort 'ankers' in de samenleving, die creatieve interactie faciliteren en stimuleren. Mensen, jong en oud en van verschillende afkomst, ontmoeten elkaar op zulke plekken. De Grote Kerk Breda biedt een eigentijds, transhistorisch cultureel programma, waarin verbeeldingskracht en kennisuitwisseling centraal staan. Wij werken hiervoor actief samen met verschillende culturele en sociaal-maatschappelijke partners, lokaal, regionaal en (inter)nationaal. Impact, kwaliteit, inclusie en openheid zijn daarbij altijd leidend.

Ons motto bij de programma's die we bieden is: 'hoge kwaliteit - lage drempel'.

PROGRAMMA 2025

Het programma dat de Stichting GKB in 2025 presenteerde, sluit aan bij het hierboven geschetste profiel. De Stichting GKB creëert – naast de Brabantse en Bredase profilering – een breed kader dat zich uiteindelijk vertaalt in een nationaal en internationaal aantrekkelijk programma.

In 2025 zag dat tentoonstellings-programmering er zo uit:

Guido Geelen – TRANS-FORM

In 2024 startte de Grote Kerk Breda met de serie 'Nieuwe perspectieven', een jaarlijkse solopresentatie van een hedendaagse kunstenaar die met diens werk een dialoog aangaat met de gelaagde verhalen van de kerk.

De succesvolle eerste editie van 'Nieuwe perspectieven' was met beeldend kunstenaar Maria Roosen. In 2025 nodigden we de bekende kunstenaar en beeldhouwer Guido Geelen uit. In zijn solopresentatie *TRANS-FORM* stelt hij de dynamiek van voortdurende verandering centraal. Het woord 'trans' in de titel verwijst onder meer naar transitie, de overgang naar gene zijde, en het transhistorische perspectief – vanuit het nu kijken naar het verleden. Dit sluit aan bij de ontwikkeling van de Grote Kerk

Breda, die door de eeuwen heen steeds getuige is geweest van de veranderingen in de tijd. De elf werken van Guido Geelen in de tentoonstelling reageerden op de monumentale ruimte van de kerk en gingen de dialoog aan met de vele transformaties die de kerk doormaakte. In 2026 zetten we de samenwerking met Guido Geelen door met de kunstopdracht aan de buitenzijde van de kerk in de kooromgang. Dit is onderdeel van de huidige restauratie.

Een samenwerking met de kunstenaar Guido Geelen, de Rabo Kunst Collectie en met steun van de Rabobank Amerstreek. 19 april – 31 augustus 2025 | Vrije toegang – Bereik: ruim 83.000 bezoekers.

René! I'm Still Standing – Over liefde en verlies

Het indrukwekkende grafmonument *Le Squelette* van de eerste jong gestorven en voor velen onbekende Prins van Oranje-Nassau, René van Chalon, was het startpunt voor een eigentijdse tentoonstelling waarin universele gevoelens van liefde, rouw, verwondering en eenzaamheid centraal stonden. De tentoonstelling bestond uit werk van twaalf kunstenaars: Laurence Aëgerter,

Nan Groot Antink, Alicia Framis, Inez van Lamsweerde en Vinoodh Matadin, Margit Lukács en Persijn Broersen, Oscar Muñoz, Sef Peeters, Ligier Richier, Jan van Scorel en Victor Sonna. Met hun schilderijen, sculpturen, textiele werken, foto's en video's stonden zij stil bij de grote én kleine emoties in het leven.

De kunstwerken hielden een spiegel voor, boden troost of zetten aan tot reflectie. Met deze tentoonstelling opende de Grote Kerk Breda een gesprek over de rol van kunst en muziek in het omgaan met emoties en hoe ze je nieuwe perspectieven of zelfs een uitweg kunnen bieden.

Muziektour met Pepijn Lanen

In ons Huis van Verhalen maakten we voor de jongere doelgroepen een interactieve, digitale muziektour. Speciaal voor *René! I'm still standing* selecteerde muzikant Pepijn Lanen als guest editor bij elk kunstwerk een song die paste bij het gevoel of het verhaal van het werk. De geselecteerde nummers bekeek je, samen met Pepijns toelichting op zijn keuzes, in de bijbehorende muziektour. Voor de opening en marketing van *René! I'm Still Standing* werkten we nauw samen met Stedelijk Museum Breda. Dit museum

toonde de tentoonstelling Willem. De prijs van vrijheid over Willem van Oranje.

Een samenwerking met l'Institut de l'Architecture et du Patrimoine Parijs, Rijksmuseum Amsterdam, Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Rabo Kunst Collecties en de kunstenaars en particuliere bruikleengevers.

11 oktober 2025 – 1 maart 2026 | Betaalde entree – Bereik in 2025: 18.334 bezoekers.

PARTNERPROGRAMMA

Naast bovengenoemde tentoonstellingen boden we in 2025 vaste partners een podium voor gevarieerde, hoogwaardige muziek- en dansprogramma's. Denk aan onder andere Breda Jazz Festival, Matthäus Passion Breda, Brik Festival van de Stilte en Popmonument met een optreden van Spinvis.

Voor de programmering van het Vierdagorgel – dat vanwege restauratie tijdelijk het Hillen orgel vervangt – werken we samen met de Stichting ArtUnOrganized. In de zomer werd een nieuwe serie – Bach & Co – gelanceerd waarbij samenspel centraal stond. Het nieuwe, tijdelijke Vierdagorgel is hiervoor bij uitstek geschikt. Zo speelde de organist samen met baroktrompet, bandoneon, saxofoon en viool. Kortom: het was een succesvolle nieuwe serie. In samenwerking met Breda Nassaudag presenteerden we een lezing van de bekende Nederlandse historicus Luc Panhuysen over *Koning-Stadhouder Willem III (1650-1702) – Wereldleider in roerige tijden*.

Ook werkten we samen met Open Monumentendagen Breda en toonden we de kleurrijke installatie *Playful Connect* van de bekende ontwerper Floris Hovers in de Grote Kerk. De installatie liet een dynamische, fantasierijke stad zien en bood een speelse visie op stedelijke architectuur. De installatie paste zo perfect bij het thema van de Open Monumentendagen: *'Gebouwd om te blijven'*. In dit weekend verwelkomden we ruim 6.400 bezoekers.

Voorafgaand aan de kerstperiode werkten we nauw samen met Chassé Cinéma voor het jaarlijkse programma van *Kerstfilms in de Kerk*. Het was wederom een groot succes.

In 2025 continueerden we ook verschillende sociaal-maatschappelijke samenwerkingsverbanden, zoals het partnerschap met voetbalclub NAC. Dankzij verschillende netwerkbijeenkomsten droeg dit partnerschap bij aan de werving van nieuwe Vrienden en Gildeleden. Ook continueerden we in 2025 de samenwerking met de afdeling MNEXT van AVANS Hogeschool op het gebied van duurzaamheid en werkten we nauw samen met de Stichting URBAN LIVING LAB en Curio op het gebied van educatie. Tot slot werkten we in 2025 samen met Buddy to Buddy Breda.

Ons artistiek-inhoudelijke programma realiseren we steeds vanuit een eigen visie in co-creatie met culturele en maatschappelijke partners, lokaal, regionaal en (inter)nationaal. Wij verbreden en versterken hiermee het al bestaande aanbod en zijn daarmee van betekenisvolle en toegevoegde waarde voor de stad. Wij dragen met onze programmering bij aan het culturele en sociaal-maatschappelijke aanbod voor Bredanaars en (inter) nationale bezoekers van de stad, met een economische impuls tot gevolg.

MASTERPLAN GROTE KERK BREDA – HUIS VAN VERHALEN

In 2025 rondten we de implementatie van de verschillende onderdelen van het Masterplan *Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen* af. Het Masterplan bestond uit drie programmalijnen: Plaats om te Zijn - Monumentaal Leren - Huis van Verhalen. Met de implementatie van het masterplan garanderen we structureel een eigentijdse *visitors' journey*.

In het kader van dit Masterplan ontwierp de bekende Nederlandse vormgever Irma Boom een nieuwe website en huisstijl. Ook lanceerden we de digitale webapp *Huis van Verhalen*, ontworpen in samenwerking met Norday. De digitale webapp *Huis van Verhalen* biedt verschillende perspectieven op de geschiedenis van de kerk, gaat uit van de beleving van de bezoekers en legt verbanden met de actualiteit.

De Grote Kerk Breda gebruikt hiervoor *digital storytelling*. We zetten nieuwe technieken in om de verhalen over de Grote Kerk Breda, dat ook het verhaal van het ontstaan van de Nederlanden is, te vertellen. Daarbij maken we steeds expliciet een link naar het nú. Zo hebben we onder andere de Vrouwen Tour, de Fashion Tour, de Influencer Tour, de Familie Tour en de Follow the Money Tour. Het zijn verrassende wandelingen door de kerk die steeds vanuit verschillende perspectieven de verhalen van de kerk en de collectiestukken belichten en aan de eigentijdse belevingswereld van de bezoekers verbinden.

Ook ontwikkelden we tijdens de tijdelijke

tentoonstellingen tours met guest editors, die vanuit hun perspectief de verhalen een nieuwe invalshoek geven. Zo stond bij de Braziliaanse kunstenaar Rosângela Rennó het slavernijverleden in relatie tot Breda en de Nassaus centraal en guest editor Pepijn Lanen koppelde muziek aan universele gevoelens van liefde en verlies. Thema's die van oudsher in de Grote Kerk Breda een plek hebben.

Wat begon als een herpositionering is uitgegroeid tot een vernieuwende beweging in erfgoedbeleving, uniek in Nederland. [...] In plaats van droge kennisoverdracht werken wij met interactie en participatie. Die brengen we op gang door de juiste vragen te stellen en verschillende perspectieven met elkaar te delen. (NRIT media 2025)

Verder rondten we in 2025 de herinrichting van het entreegebied af en realiseerden we een mooi vormgegeven lapidarium, waarin de bouwgeschiedenis van de Grote Kerk Breda centraal staat. Ook kreeg onze historische mummiekat een vaste plek in het Huis van Verhalen en richtten we bij de Stiltekapel een eigentijdse permanente gedenkplek in: *Tranen van Breda*.

Lapidarium en mummiekat Polleke

Een lapidarium (van Latijn lapis = steen) is een verzameling van bewerkte natuursteen, zoals ornamenten en beeldhouwwerken. In ons nieuwe lapidarium vertellen we aan de hand van oude historische stenen en een film over de bouwgeschiedenis en de restauratie van de kerk.

Tijdens de restauratie in 1906 vonden steenhouders in een van de torens aan de noordkant van de kerk een gemummificeerde kat. Koolstofdatering en een CT-scan laten zien dat het dier bijna 600 jaar oud is. Het is waarschijnlijk ingemetseld als bouwoffer. Sinds 2025 is de kat te zien in de kerk. We organiseerden een grootschalig project met leerlingen van lokale basisscholen die een naam mochten verzinnen voor de bijzondere mummiekat. Daan uit groep 8 van KBS Jacinta kwam met de naam: Polleke. Hij liet zich inspireren door het grafmonument van Jan II van Polanen. De onthulling van de mummiekat kreeg veel pers aandacht en was zelfs te zien op het NOS-journaal.

Permanente gedenkplek – Tranen van Breda

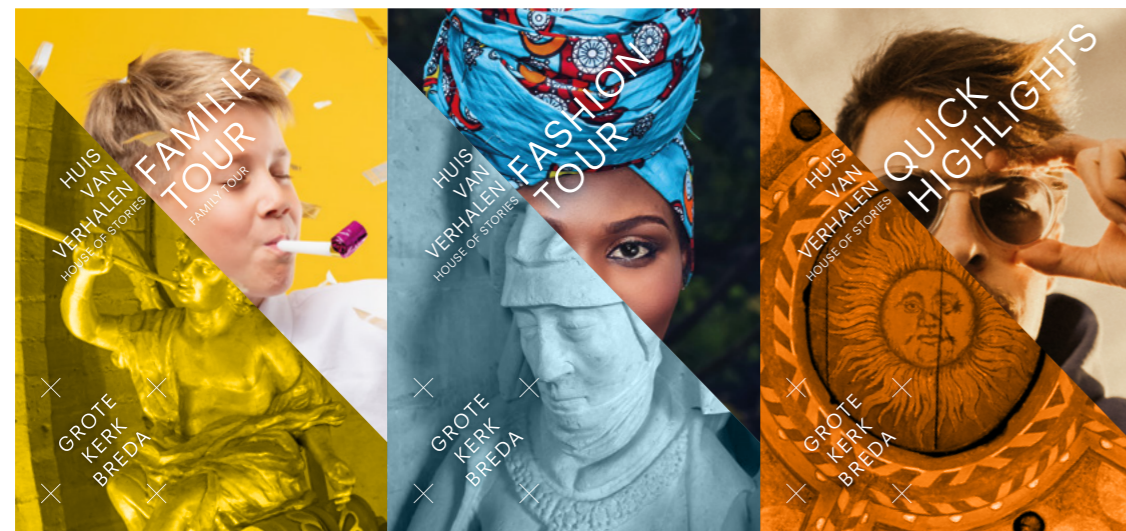
Sinds de coronacrisis huisde in de kerk een tijdelijke gedenkplek waar mensen kaarsjes konden aansteken voor hun dierbaren. In 2025 hebben we hier een permanente gedenkplek van gemaakt. Dit is onderdeel van het Masterplan *Huis van Verhalen*. *Tranen van Breda* is de naam van het gedenkkunstwerk dat kunstenaars Margit Lukács (Breda) en Persijn Broersen (Delft) ontwierpen voor de Grote Kerk Breda.

Onderdeel van het kunstwerk zijn speciaal voor het gedenkmoment gedoneerde tranen.

Als je tranen uitvergroot, hebben ze allemaal een eigen structuur. Zo ziet een traan van verdriet er anders uit dan een traan van vreugde. De kunstenaars freesden deze organische patronen van tranen in Belgisch hardsteen, als basis voor het nieuwe herdenkkunstwerk in de Grote Kerk Breda.

Afronding Masterplan

Nu het Masterplan is afgerond, hebben we een structurele, eigentijdse en kwalitatieve activering en herpositionering van de Grote Kerk Breda in handen. Erfgoed verbinden we op een vernieuwende manier met de actualiteit en met de belevingswereld van de bezoekers. Het Masterplan *Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen* is mogelijk gemaakt dankzij de inzet van de staf en in samenwerking met onze partners Irma Boom, Norday (voorheen IN010), Amorv, Dennis Petri, Sander Rosenbrand en de steun van verschillende nationale fondsen en partners: Gemeente Breda, Mondriaan Fonds, VSB Fonds, Cultuurfonds, Dioraphte, BPD Cultuurfonds, Kunstloc Brabant, VriendenLoterij en de Rabobank.

MARKETING EN COMMUNICATIE

In 2025 lag de focus op het verbeteren van de publieksbeleving, het professionaliseren van de visitors' journey, het verbreden van bestaande doelgroepen en het bereiken van nieuwe doelgroepen. De nieuwe huisstijl is geïntroduceerd, de website gelanceerd en de nieuwe inrichting versterkt de bezoeker-servaring. Bezoekers ontdekken de collectie vanuit verschillende perspectieven met onze interactieve tours. Op de homepage van de website is de nieuw ontwikkelde campagne te zien, Huis van Verhalen; een korte film die is doorvertaald naar een 'always on'-onlinecampagne.

De Grote Kerk Breda ontving in 2025 wederom een groene Michelinster in de Michelin Groene Gids; het monument wordt hiermee geduid als een bezienswaardigheid van hoge kwaliteit. Ook stond de Grote Kerk Breda op plek 5 in de ranglijst van sterkste musea & monumenten van Noord-Brabant in het jaarlijkse onderzoek door Hendrik Beerda Brand Consultancy. Dit laat het effect van de vernieuwende koers van de Grote Kerk Breda goed zien: de nieuwe positionering en het diverse programma

waarmee we de rijke verhalen van de Grote Kerk Breda verbinden aan het heden en de toekomst spreekt aan.

Voor het bereiken van bestaande en nieuwe doelgroepen zetten we een brede middelenmix in. We gebruiken hiervoor onze eigen kanalen, ons netwerk van (communicatie)partners, free publicity en betaalde media. Daarnaast zien we dat de aanvullende programmering, in samenwerking met onze partners, belangrijk is voor de herpositionering van de Grote Kerk Breda als 'third place'; een laagdrempelige en informele sociale ontmoetingsruimte buiten huis (first place) en werk/school (second place), cruciaal voor sociale cohesie en het verminderen van eenzaamheid.

Per project bepalen we de focus en inzet van middelen om het publiek zo goed mogelijk te bereiken.

Deze acties zorgden voor positieve resultaten. De Grote Kerk Breda ontving in 2025 ruim 163.000 bezoekers uit binnen- en buitenland. Qua demografie zien we dat 67%

van de bezoekers uit Nederland komt, 10% uit België en de overige 23% voornamelijk uit andere Europese landen. De Nederlandse bezoeker komt voornamelijk uit Noord-Brabant (42%) en Zuid- en Noord-Holland (18% en 10%). We telden maar liefst 98 nationaliteiten onder onze bezoekers.

Met name online is het effect van de herpositionering duidelijk zichtbaar. De campagnes op social media helpen bij het bereiken van nieuwe doelgroepen. We geven graag een overzicht van de bereikcijfers onderaan deze pagina. De online reviewscores op Google balanceren tussen een 9 en 9,5, met een uitschieter naar 9,8 in augustus – dat is hoger dan gemiddeld in Noord-Brabant. Ook is het hoger dan het gemiddelde voor veel vergelijkbare bestemmingen.

Free publicity

In 2025 genereerde de Grote Kerk Breda brede (inter)nationale free publicity voor erfgoed, tentoonstellingen, activiteiten en organisatieontwikkelingen. Hoogtepunt was de publiciteit voor de naamgeving en terugkeer van mummiekat Polleke, met aandacht van onder meer NOS Journaal, Jeugdjournaal, Hart van Nederland, EditieNL, BN De Stem, BredaNu en Omroep Brabant. Ook de tentoonstellingen *TRANS-FORM* met werk van de kunstenaar Guido Geelen en *René! I'm Still Standing* kregen stevige media-aandacht in regionale en landelijke pers en (vak)bladen. Daarnaast was er publiciteit voor subsidies, de bijdrage van de VriendenLoterij, een benoeming van de nieuwe voorzitter van de raad van toezicht en de verschillende

publieksactiviteiten. De combinatie van erfgoed, hedendaagse en historische kunst, maatschappelijke betrokkenheid en organisatieontwikkeling leverde het hele jaar door zichtbaarheid op in zowel regionale als nationale media.

EDUCATIE

Onze erfgoedcollectie, de verhalen van de kerk en de culturele activiteiten vormen de basis voor ons educatieprogramma. Wij ontwikkelen het educatiebeleid in samenspraak met verschillende partners in de stad, zoals Nieuwe Veste, Stedelijk Museum Breda, Curio, Avans, BUas en Verbeter Breda. Zo bestendigen we ons netwerk in het onderwijsveld in Breda. Wij halen informatie op en peilen de behoeften bij de partners in het veld.

In 2025 bestendigden we de functie van coördinator educatie en toegankelijkheid in het team en ontwikkelden we de programma's op het gebied van educatie en toegankelijkheid door. Het vernieuwde educatieve programma van de Grote Kerk Breda sluit aan op de overkoepelende visie van de Stichting GKB, namelijk: bruggen slaan tussen heden en verleden. Educatie zien wij als een geschikt instrument om aan betrokkenheid en verbinding van leerlingen, studenten en andere bezoekers te werken. Hun belevingswerelden zijn daarbij het vertrekpunt.

Zo stimuleren we met educatie herkenning en eigenaarschap. Dit doen wij door onze programma's te benaderen vanuit onderwerpen die nu in de samenleving spelen. Je kunt hierbij denken aan: burgerschap, vrijheid en tolerantie,

	2024	2025	Toe/afname
Facebook-impressies	-	4.068.244	-
Facebook-volgers	3.213	3.597	10,68%
Instagram-impressies	-	333.279	-
Instagram-volgers	2.583	3.278	21,20%
LinkedIn	873	1.071	18,49%
Inschrijvingen nieuwsbrief	3.911	4.339	9,86%

het koloniale en slavernijverleden of natuur en klimaat. Onze educatieve programma's moeten voor iedereen toegankelijk zijn. In 2025 hebben we met het vernieuwde programma 'De Ontdekking' voor PO (primair onderwijs) groep 5 en 6 veel leerlingen bereikt en is ook het nieuwe programma 'Beeldbrekers' voor primair onderwijsgroep 7 en 8 goed ontvangen door de scholen.

Daarnaast ontvingen we in 2025 een subsidie van het Fonds Cultuurparticipatie voor een programma dat voor en met mbo-leerlingen wordt ontwikkeld in samenwerking met CURIO en Verbeter Breda. Het programma heeft de overkoepelende titel *Cultuur en Erfgoed in Praktijk - Burgerschap en Vakmanschap in de Grote Kerk Breda*. In dit samenwerkingsproject met de lokale mbo-instelling Curio werkten wij samen om cultuur en erfgoed te integreren in het mbo-curriculum Burgerschap en om de leeromgeving van de studenten te verrijken. Ook ontwikkelden we in het onderdeel Monumentaal Leren van het Masterplan een bijzonder programma op het gebied van toegankelijkheid: de multi-zintuigelijke rondleiding. In dit nieuwe programma staan de rijke bouwhistorie en het ambachtelijk vakmanschap van de kerk centraal, naast het feit dat het monument nog steeds een inspiratiebron is voor hedendaagse kunstenaars. Hiervoor werkten we nauw samen met de ervaringsdeskundigen en met Toegankelijk Museum. Zij gaven advies en feedback.

De bereikcijfers van educatie stegen in 2025 aanzienlijk naar zo'n 2000 leerlingen.

COLLECTIEBELEID

In het meerjarenbeleidsplan 2025-2028 beschrijven we hoe we het collectieplan van de Grote Kerk Breda in deze beleidsplanperiode opzetten en uitvoeren. In 2025 hebben de curator en de directeur hiervoor al eerste stappen gezet.

Uitgangspunt is dat het rijksmonument met alle historische eeuwenoude grafmonumenten, schilderijen,

grafstenen et cetera de basis vormt voor het collectiebeleid.

De Grote Kerk Breda is het onbetwiste middelpunt van de stad. De Grote Kerk is daarmee deel van de Collectie Breda en een belangrijk onderdeel van de historische biografie van de stad.

In het beleid is continue aandacht voor conservering en beschrijving van de collectiestukken. In 2025 werkten we aan drie collectiedossiers in het bijzonder.

Zo is de restauratie van de historische witstoel uit 1754 in 2025 afgerond door restauratrice Suzanne Peters (financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Mastboom Brosens). Dankzij de witstoel – een soort hoogwerker *avant la lettre* – konden de schilders van weleer de gewelven schilderen.

Zoals hierboven al beschreven, kreeg ook de eind 15de-eeuwse mummiekat weer een plek in de kerk. De mummiekat stellen we nu als pronkstuk van de collectie tentoon in een klimaatvitriene.

Verder gaven we in 2025 opdracht aan KIK IRPA (Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium) om de historische 17de-eeuwse orgelluiken te onderzoeken. Het gaat hierbij om dendrologisch onderzoek om het hout goed te kunnen dateren en kunsthistorisch onderzoek naar de schilderijen op de luiken. Op de achterzijde van de luiken staan rouwdraperieën boven een wolkenlucht en aan de voorzijden zie je de Bijbelse verhalen van de harpspelende David voor de ark en de bejubeling van David. Dit is een uitgebreid onderzoek van een belangrijk deel van de collectie van de Grote Kerk Breda, dat wordt gefinancierd vanuit de SRR (Subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

EIGENTIJDSE BEZINNING

De Grote Kerk Breda onderstreept het belang van eigentijdse bezinning, niet

binnen een streng gedefinieerd moreel of religieus kader, maar meer in het algemeen vanuit een geloof in de mensheid in al zijn individuele en collectieve verschijningen. We positioneren de Grote Kerk Breda dan ook als een *'Place Beyond Belief'*. Het is een sociale ruimte die voor iedereen toegankelijk is en waar ieder op zijn eigen manier de ruimte kan beleven. De gotische architectuur, de lichtinval, de middeleeuwse muurschilderingen, de renaissance-elementen, het geweld van de beeldenstorm en de eigentijdse werken zijn allemaal elementen die resoneren in de bezoekersbeleving.

Vanuit het Masterplan - Huis van Verhalen creëerden we hier structureel ruimte voor in de nissen aan de noordzijde van de kerk, met de gedenkplek Tranen van Breda. In de Grote Kerk Breda is hiermee een vaste plek voor bezinning.

SAMENWERKING MET DERDEN

Stichting GKB werkt veel en intensief samen met lokale, regionale en/of (inter)nationale partners.

Hieronder benoemen we onze partners puntsgewijs:

Lokaal werkte de Grote Kerk Breda in 2025 samen met: Stedelijk Museum Breda, TURF, Bredata, Blind Walls Gallery, Chassé Theater, Stadsarchief Breda, ArtUnOrganized, de Stilte, Nieuwe Veste, Open Monumentendagen, BUas, Curio, NAC, Breda Nassastad, Breda Marketing, het Ondernemersfonds Breda, de Protestantse Gemeente Breda, Gilde de Baronie – stadsgidsen, de Stadsbeiaardier, Klokkenluidersgilde Breda. Verder is Grote Kerk Breda lid van de overlegstructuur: SCOB (Stedelijk Cultureel Overleg Breda).

Regionaal werkten we in 2025 weer samen met VisitBrabant, Topmonumenten Brabant, provincie Noord-Brabant, Kunstloc Brabant en het TextielMuseum.

In 2025 werden we als kennispartner lid van de Museumvereniging en van de Stichting

Toegankelijk Museum. Verder maken we onderdeel uit van het Grootste Museum van Nederland, dat wordt gecoördineerd door het Catharijne Convent in Utrecht en vooral voor collectiebeleid van belang is. Daarnaast zijn we actief lid van het Grote Kerken Overleg, een belangrijk overleg- en lobbyorgaan van twaalf Nederlandse, grote stadskerken die werken aan herprofilering.

Internationaal zijn we lid van Future for Religious Heritage (FRH), een door de Europese Unie gefinancierde organisatie die zich sinds 2011 inzet voor de bescherming van het diverse en unieke religieuze erfgoed van Europa.

En *last but not least*: voor tentoonstellingen en presentaties werkten we in 2025 veelvuldig samen met verschillende musea, private collecties en kunstenaars.

EXPLOITATIE - VERHUUR

In 2025 bleven de verhuurinkomsten stabiel. De nieuwe beleidsvisie met een groter deel eigen sociaal-maatschappelijke activiteiten heeft invloed op het verhuurbeleid. Het profiel van de verhuurders groeide mee met de nieuwe positionering. Vanuit ons nieuwe beleid kijken we scherper naar de verhuuractiviteiten en stimuleren we verhuurevenementen die goed bij de Grote Kerk Breda passen en daarom ook optimaal tot hun recht komen.

Verhuurinkomsten zijn nodig voor een gezonde exploitatie. We streven naar een hoger kwalitatief segment in de verhuuractiviteiten. Het is belangrijk dat de verhuuractiviteiten passen bij het historische kader van het rijksmonument.

We sluiten duidelijke contracten af met de huurders. Hierin worden we geadviseerd door Rijppaerts & Peeters Advocaten. Respect voor het eeuwenoude monument is een belangrijke vereiste voor verhuuractiviteiten.

5.

INSTANDHOUDING

RESTAURATIE

In 2025 continueerden de werkzaamheden voor de 10-jarige restauratie van de kooromgang. Het gaat om de zogenaamde lage kooromgang, met restauraties aan onder meer het beeldhouwwerk en de balustrades. Onze restauratiecommissie monitort de werkzaamheden in nauwe samenspraak met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de provincie Noord-Brabant en de gemeente Breda.

Financiering voor deze restauratie komt voor 70% van de SRR (Subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten) van de RCE. De directievoerder Restauratie-architectuur BBM en de hoofdaannemer Monument Vandekerckhove NV ronden in 2025 fasen 7 en 8 af en zijn gestart met de voorbereidingen voor de werkzaamheden in de laatste fasen van de restauratie van de kooromgang.

Een onderdeel van fase 6 is nog niet afgerond, namelijk het terugplaatsen van oorspronkelijke, vroeg-16de-eeuwse decoratieve stenen. Deze stenen vertellen het verhaal van de Renaissance in Breda. Ze zijn oud en kwetsbaar; daarom zijn ze speciaal behandeld. De Ibach-methode (Acrylhärz Volltränkung) is een gespecialiseerde Duitse restauratietechniek voor het consolideren van verweerd natuursteen. Hierbij wordt acrylhars diep in de kern van

de steen geperst, wat de poriën vult, de steen versterkt en beschermt tegen verdere weersinvloeden. Deze methode is zeer tijdsintensief en was pas eind 2025 afgerond.

Deze eeuwenoude stenen zijn niet meer compleet. Daarom formuleerden we in 2023 een kunststopdracht om de leemtes op eigentijdse wijze in te vullen. Kunstenaar Guido Geelen is voor deze opdracht geselecteerd. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Breda heeft het terugplaatsen van de historische stenen en de hedendaagse kunststopdracht gevalideerd. Dit project loopt door in 2025 en 2026 en wordt nauwgezet gemonitord door alle stakeholders die bij de restauratie betrokken zijn.

In het komende jaar (tot en met 2027) voeren we de restauratie ruim binnen de planning en de geraamde begroting uit. Waarschijnlijk is de restauratie van de kooromgang eind 2026 klaar.

Aangezien er restauratiebudget overbleef, vroegen we in 2025 aan de RCE of we de resterende gelden uit de SRR (Subsidieregeling Restauratie Rijksmonumenten) mogen gebruiken voor andere belangrijke restauratieprojecten. Het gaat om:

1. aanpassing van de wateraanvoer van de huidige sprinklerinstallatie. Belangrijk, met het oog op de brandveiligheid
2. het onderzoek en de restauratie van de 17de-eeuwse orgelluiken van het orgel van de Grote Kerk Breda. Het orgel is administratief integraal onderdeel van het rijksmonument en maakt dus aanspraak op rijkssubsidie. Het KIR-IRPA (Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium) in Brussel voert het onderzoek en de restauratie uit. De keuze viel op deze Belgische federale wetenschappelijke instelling, omdat we denken dat de orgelluiken ooit in een Vlaams schildersatelier zijn gemaakt.

De RCE beoordeelde beide aanvragen positief en bevestigde daarmee de tussentijdse aanpassing van de subsidiebeschikking.

De financiering van de restauratiewerkzaamheden komt vanuit de subsidie van de RCE, een substantiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant en van de gemeente Breda, private fondsen en bijdragen van bedrijven en particulieren.

ONDERHOUD EN VERVANGINGSINVESTINGEN

In 2025 vroeg de Stichting GKB samen met Restauratiearchitectuur BBM subsidie aan bij de SIM (Subsidie Instandhouding Monumenten) 2026-2031. Deze aanvraag is gehonoreerd.

De gezamenlijke lobby vanuit het Grote Kerken Overleg bij de RCE was succesvol: het leidde tot extra middelen. Zowel het ministerie als de politiek maakten zich hard voor meer financiële middelen, onder andere voor religieus cultureel erfgoed.

In een snel veranderend Nederland zijn monumenten de bakens van herkenning. Zorg voor die monumenten, en zeker voor de grote monumenten zoals grote kerken, molens of die oude gevangenis, kost eigenaren veel geld. Daarom springen provincies en het rijk bij, met subsidies en leningen. (Christianne Mattijssen, directeur Erfgoed & Cultuur bij het ministerie van OCW)

In 2025 werden basisonderhoud en vervangingsinvesteringen gedekt vanuit de jaarlijkse subsidie van de gemeente Breda en de subsidie van de Provincie Noord-Brabant voor de vier Brabantse Topmonumenten. Ook levert de Stichting GKB een bijdrage uit haar onderhoudsreserves.

Vanaf 2026 zetten we de gelden van de SIM weer in voor structureel en duurzaam onderhoud. Deze subsidie dekt 50% van de onderhoudskosten. De overige 50% wordt gedekt door een deel van de subsidie van de Topmonumenten van Noord-Brabant,

subsidie van de gemeente Breda en de instandhoudingsreserve van de Stichting GKB.

Deze reserves bouwen we op uit de jaarlijkse bijdragen van de Vrienden, Gildeleden en leden van het Genootschap die de Stichting GKB continu steunen. Deze donaties van bedrijven en particulieren – en incidenteel ook legaten – zijn belangrijk voor de eigen bijdrage die de Stichting GKB moet garanderen voor de instandhouding van het rijksmonument.

PROVINCIALE ERKENNING

De Grote Kerk Breda hoort samen met de Sint-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch, het Markiezenhof in Bergen op Zoom en Kasteel Heeswijk in Heeswijk bij de vier Topmonumenten van Brabant. Deze monumenten zijn de boegbeelden van Brabants erfgoed. Ze vertellen het verhaal van Brabant in een regionale context én benadrukken het belang van Brabant in de nationale en de Europese geschiedenis. Sinds 2011 werken de vier topmonumenten samen, met een gemeenschappelijke overlegstructuur over onderhoud, restauratie, vervangingsinvesteringen, duurzaamheid en communicatie.

De Stichting GKB diende in 2025 een aanvraag in bij de provincie Noord-Brabant. De vraag was of de eerdergenoemde eigentijdse aanvulling van de kooromgang door kunstenaar Guido Geelen deels kan worden gefinancierd vanuit de subsidie van de Topmonumenten 2024-2027. De Provincie Noord-Brabant stemde hiermee in.

De samenwerking tussen de vier topmonumenten versterkt de positie van de monumenten en zorgt voor een groeiend draagvlak voor dit belangrijke Brabantse erfgoed in de provincie en bij het brede publiek. Gezamenlijke communicatie is een belangrijke spil in deze regeling.

RESTAURATIE JAAP HILLENORGEL

In 2025 startten we met de restauratie van het Hillenorgel van de Grote Kerk Breda. Het instrument is in een slechte conditie

en dreigde onbespeelbaar te raken. De restauratie van het orgel wordt gefinancierd met een subsidie van de RCE vanuit de regeling Klinkend Erfgoed en met een subsidie van de provincie Noord-Brabant. Het Jaap Hillen Fonds en de protestantse gemeente Breda dragen ook bij aan de restauratie. Verder verwierven we in 2024 en ook in 2025 met succes aanvullende fondsen en ontvingen we eveneens steun van particuliere donateurs. Het gehele bedrag voor de restauratie, inmiddels ruim 1,3 miljoen euro, is helaas nog niet helemaal gedekt, maar de financiële basis voor de restauratie is zeker gesteld. Daarom gaven we de orgelbouwer de opdracht om de restauratiewerkzaamheden in 2025 te starten.

In 2025 besloot het bestuur om een aanzet voor de elektrificatie van het instrument mee te nemen in het restauratietraject. In de toekomst kunnen we zo, als er aanvullende financiële middelen zijn, een tweede speeltafel toevoegen, zodat het instrument moderniseert en geschikt is voor een bredere groep musici en componisten. Dit sluit aan bij het uitgangspunt in ons beleid dat erfgoed en innovatie hand in hand

gaan. De restauratiewerkzaamheden van zowel het instrument als de orgelkas lopen nog tot eind 2026 door. De Stichting GKB zet zich samen met de organist actief in om nog aanvullende middelen te werven.

FONDSENWERVING

De Stichting GKB kent een wervingsstructuur om te voorzien in de verplichte eigen bijdrage; een voorwaarde voor de subsidies van de RCE en de provincie Noord-Brabant voor de instandhouding. Vrienden, Gildeleden en leden van het Genootschap steunen de Stichting GKB continu en dragen zo financieel bij aan de instandhouding van de Grote Kerk Breda. Deze donaties van bedrijven en particulieren zijn van groot belang voor de Stichting GKB. In 2025 was deze bijdrage € 145.562

Het aantal Vrienden bleef in 2025 stabiel en het aantal leden van het Genootschap groeide licht. Ook het aantal Gildeleden groeide afgelopen jaar. In 2025 telde de Stichting GKB 2108 leden.

Naast bovenstaande bijdragen ontvangt de Stichting GKB ook subsidiegelden van private fondsen en incidenteel

nalatenschappen. In 2025 hebben we een legaat ontvangen van €199.504. Ook in 2025 zetten bestuur en directie van de Stichting GKB de samenwerking met een freelance fondsenwerver voor 8 uur per week voort.

Verder ontvingen we in februari 2025 het goede nieuws dat de VriendenLoterij onze aanvraag honoreerde; we ontvingen een cheque van € 200.000 voor het Masterplan.

In september 2025 kregen we bericht van de provincie Noord-Brabant op ons ingediende bezwaarschrift tegen de afwijzing van de subsidie binnen de 'regeling hedendaagse cultureel Professionele Kunsten 2025-2028'. De subsidie werd alsnog voor een periode van vier jaar toegekend. Dit was bijzonder goed nieuws en een erkenning van de nieuwe koers van de Stichting GKB.

In het advies was dit als volgt verwoord:

'De adviescommissie vindt het openstellen van de kerk voor eigentijdse kunst en cultuur een goed initiatief, gezien de publieke functie en toegankelijkheid van het gebouw. Ook heeft ze waardering voor het uitgangspunt van de transhistorische aanpak. Ze is van mening dat deze werkwijze aansluit bij de missie van de organisatie. De commissie heeft vertrouwen in de kwaliteit van de genommeerde kunstenaars die in het programma zijn opgenomen.'

6. TERUG- EN VOORUITBLIK 2026

In 2025 ontwikkelden we onze nieuwe beleidsvisie door. We merken dat deze koers, die we in 2020 hebben ingezet, door de verschillende stakeholders wordt erkend en gewaardeerd. Wij zijn dan ook blij met en dankbaar voor de meerjarige subsidies van de gemeente Breda en de provincie Noord-Brabant en voor de verschillende incidentele projectsubsidies vanuit belangrijke nationale fondsen. Ook de eenmalige bijdrage van de VriendenLoterij voor het Masterplan *Grote Kerk Breda – Huis van Verhalen* hielp was van grote meerwaarde voor herpositionering van de kerk.

In dit jaarverslag las u over de grote stappen die we het afgelopen jaar zetten. We verstevigden onze positionering verder; we werkten met een breed palet aan lokale, nationale en internationale partners samen, we trokken nieuwe doelgroepen aan, professionaliseerden de organisatie en werkten verder aan restauratie en onderhoud van dit prachtige rijksmonument. Maar wat betekent dat nu voor de komende jaren?

Duurzaam door op koers

Dankzij de structurele steun van de gemeente Breda en de provincie Noord-Brabant zijn we in staat om verder

vooruit te kijken: we richten de blik op de horizon en maken langer van tevoren afspraken met de verschillende partners en kunstenaars over tentoonstellingen en andere programmaonderdelen. Dat verder vooruitkijken is belangrijk: het maakt onze organisatie professioneler én wendbaarder. We kunnen verder vooruitwerken, bijvoorbeeld op het vlak van collectiebeheer, programmering, marketing en communicatie en educatie. We werken niet alleen verder aan sterke programmering, maar we verstevigen ook de relaties met onze samenwerkingspartners en met het publiek. Met andere woorden: met deze structurele financiering zetten we de lijn die we nu zo'n zes jaar volgen vol energie, vertrouwen en gedrevenheid voort.

Investeren doen we niet alleen in programmering en publiek. Ook professionalisering van de organisatie hoort daarbij. In het jaarverslag gaven we daar al een voorschot op. Het komende jaar investeren we verder in een duurzame organisatie – uiteraard met respect voor de Governance Code Cultuur. We zetten daarbij in het bijzonder in op jong talent en op meer diversiteit in onze organisatie.

Daarnaast blijft fondsen- en vriendenwerving binnen de organisatie een belangrijk aandachtspunt waarop wij willen blijven ontwikkelen

Ook duurzaam onderhoud van de Grote Kerk Breda is voor de periode 2026-2031 financieel gedekt. Dit danken we aan de toekenning van de SIM (Subsidie Instandhouding Monumenten) door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Wanneer je samen met medewerkers, partners, financiers en het publiek grote, belangrijke stappen zet, mag je dat ook vieren. In 2026 – u las erover in dit jaarverslag – staan (onder andere) twee grote restauratietrajecten op de planning: de restauratie van de kooromgang – mét daarin eigentijds werk van kunstenaar Guido Geelen – en de restauratie van het Hillen Orgel. Beide projecten ronden we, als alles volgens

planning verloopt, in 2027 af. Dat vieren we graag samen met alle betrokkenen. De feestelijke oplevering van de gerestaureerde kooromgang en de oplevering van het Hillen Orgel bereiden we het komende jaar alvast voor. Want ook dát hoort bij de nieuwe koers van de Grote Kerk Breda. Het monument is van en voor de stad, een plek waar iedereen welkom is. En daarom vieren we de eerste klanken van het gerestaureerde Hillen Orgel in de kerk en de prachtige gerestaureerde kooromgang mét elkaar. Wij kijken er nu al naar uit.

Breda, 23 februari 2026

Drs. E.M. Wiegel, directeur-bestuurder
D.J. Quaars, voorzitter van de raad van toezicht

P.M. van der Schans, lid raad van toezicht
E.G. van Hooijdonk - van der Stelt,
lid raad van toezicht

Drs. D.J.A. Kruik, lid raad van toezicht
Dr. ir. W.V.J. Freling, lid raad van toezicht
Drs. V. Klaassen, lid raad van toezicht

BALANS STICHTING GROTE KERK PER 31 DECEMBER 2025
 (NA VERWERKING RESULTAAT)

Actief	2025 (€)	2024 (€)
Materiële vaste activa	322.026	183.262
Vorderingen:		
Handelsdebiteuren	61.375	50.497
Te vorderen en vooruitbetaalde posten	254.451	84.204
Vorderingen inzake subsidies	228.797	164.854
Te vorderen belastingen	136.672	45.955
	681.295	345.510
Vorraden	6.640	11.322
<i>Geldmiddelen</i>	2.061.873	2.437.455
	3.071.834	2.977.549
Passief	2025 (€)	2024 (€)
Eigen vermogen:		
Kapitaal	340	340
Bestemmingsreserves	990.102	624.709
Algemene reserve	2.198	-2.081
	992.640	622.968
Bestemmingsfondsen	1.939.452	1.988.963
Totaal eigen vermogen	2.932.092	2.611.931
Crediteuren	25.973	178.091
Te betalen en vooruit ontvangen posten	104.794	180.157
Te betalen loonheffing	8.975	7.370
	3.071.834	2.977.549

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2025
 (EXC. MUTATIES BESTEMMINGSFONDSEN)
Baten

Opbrengsten exploitatie	275.553	211.324
Opbrengst verkoop exploitatiemiddelen	-	5.000
Allocatie personele inzet	86.197	80.101
Giften en legaten Vrienden, Gilde en Genootschap	345.066	147.892
Fondsen, donaties en giften Jaap Hillen Fonds	74.693	81.494
Subsidies restauratie	552.100	592.100
Subsidies groot onderhoud	58.750	120.750
Subsidies installaties en exploitatiemiddelen	-	43.146
Subsidies Jaap Hillen Fonds	299.038	-
Overige subsidies en bijdragen	1.112.076	678.704
	2.803.473	1.960.511

Lasten

Personeelskosten	704.471	630.404
Afschrijvingen	25.716	12.568
Kosten van beheer	77.596	61.579
Huisvestingskosten	119.033	103.397
Programmakosten	210.414	75.508
PR en communicatie	93.167	134.051
Kosten Vrienden, Gilde en Genootschap	29.904	49.234
Kosten orgel/Jaap Hillen fonds	370.498	99.414
Kosten van exploitatiemiddelen en installaties	-	3.635
Kosten van restauratie minus schadevergoeding	759.805	669.931
Kosten van onderhoud	114.427	253.492
	2.505.031	2.093.213

Bedrijfsresultaat**Financiële baten en -lasten**

Rente en bankkosten	-2.986	-2.949
Rente opbrengsten	24.705	31.025
<i>Saldo van baten en lasten</i>	320.161	-104.626

Verdeling van baten en Lasten

Onttrekking reserve instandhouding gebouw	-55.677	-81.571
Dotatie reserve instandhouding gebouw	385.162	98.658
Dotatie continuïteitsreserve	35.908	-
Exploitatieresultaat boekjaar	4.279	-6.734

Mutatie bestemmingsfondsen:

Vrienden van het orgel/Jaap Hillen Fonds	3.233	-17.920
Installaties en exploitatiemiddelen	154.961	31.943
Restauratiefonds	-207.705	-77.831
Groot onderhoud	-	-51.171

Totaal resultaatverdeling

	320.161	-104.626
--	---------	----------

	Resultaat 2025 (€)	Resultaat 2024 (€)
Baten		
Opbrengsten exploitatie	275.553	211.324
Opbrengst verkoop exploitatiemiddelen	-	5.000
Allocatie personele inzet	86.197	80.101
Giften en legaten Vrienden, Gilde en Genootschap	345.066	147.892
Fondsen, donaties en giften Jaap Hillen Fonds	74.693	81.494
Subsidies restauratie	552.100	592.100
Subsidies groot onderhoud	58.750	120.750
Subsidies installaties en exploitatiemiddelen	-	43.146
Subsidies Jaap Hillen Fonds	299.038	-
Overige subsidies en bijdragen	1.112.076	678.704
	2.803.473	1.960.511
Lasten		
Personeelskosten	704.471	630.404
Afschrijvingen	25.716	12.568
Kosten van beheer	77.596	61.579
Huisvestingskosten	119.033	103.397
Programmakosten	210.414	75.508
PR en communicatie	93.167	134.051
Kosten Vrienden, Gilde en Genootschap	29.904	49.234
Kosten orgel/Jaap Hillen fonds	370.498	99.414
Kosten van exploitatiemiddelen en installaties	-	3.635
Kosten van restauratie minus schadevergoeding	759.805	669.931
Kosten van onderhoud	114.427	253.492
	2.505.031	2.093.213
Bedrijfsresultaat	298.442	-132.702
Financiële baten en -lasten		
Rente en bankkosten	-2.986	-2.949
Rente opbrengsten	24.705	31.025
<i>Saldo van baten en lasten</i>	320.161	-104.626
Verdeling van baten en Lasten		
Onttrekking reserve instandhouding gebouw	-55.677	-81.571
Dotatie reserve instandhouding gebouw	385.162	98.658
Dotatie continuïteitsreserve	35.908	-
Exploitatieresultaat boekjaar	4.279	-6.734
<i>Mutatie bestemmingsfondsen:</i>		
Vrienden van het orgel/Jaap Hillen Fonds	3.233	-17.920
Installaties en exploitatiemiddelen	154.961	31.943
Restauratiefonds	-207.705	-77.831
Groot onderhoud	-	-51.171
Totaal resultaatverdeling	320.161	-104.626

GROTE
KERK
BREDA